

in autarkisch Duits dorpje

dit plaatsje halen al hun energie uit wind en mest.

Foto Falko Siewert

grote ingreep in het landschap veroorzaakt. Buiten diverse dorpen torenen nu reeksen windmolens uit boven de kleine boerderijtjes.

Een dergelijke verandering van het landschap maakt scepsis los onder bewoners, blijkt uit recente rapporten, en kan de acceptatie voor duurzame energie negatief beïnvloeden. Frohwitter vindt dat je daar beter realistisch over kunt zijn: 'Kerncentrales worden meestal in

dunbevolkt gebied gezet, en ook kolencentrales hoef je nauwelijks meer te zien. Maar duurzame energie betekent dat het landschap zal veranderen.'

De eerste molens aan de rand van Feldheim kwamen in 1995. Ze werden neergezet door het nieuwe private energiebedrijf Energiequelle. Er staan er inmiddels 43, en hoe nieuwer ze zijn, des te groter hun formaat.

Groen dorp

Zijn bedrijf, dat ook gewoon 'een winstgericht bedrijf' is, heeft daarom bewust de Feldheimers bij het windmolenpark betrokken, zegt Frohwitter. Energiequelle levert minder dan 1 procent van de energie uit zijn windmolenpark aan Feldheim, de rest is voor het landelijke net. Voor de reputatie blijkt het echter goed. Bewoners accepteren windmolens bij hun dorp eerder als ze er zelf van profiteren, zegt hij. Want: 'Eigen varkens stinken niet.'

Ook voor het dorp is de samenwerking allermindst 'groen idealisme', zegt burgemeester Knappe, die zelf van de liberale partij FDP is. Er bleek maar één argument dat de burgers over de streep trok: geld. 'Hier betalen de inwoners 25 procent minder voor stroom dan gemiddeld in Duitsland', zegt Frohwitter: 16,6 cent per kilowattuur in plaats van 22,9 cent.

Slechts langzaam, zegt Knappe, is er 'vertrouwen' onder de Feldheimers gegroeid. Het plan voor de volledige autarkie kwam stapsgewijs, met behulp van subsidies van de EU en de deelstaat. Er was echter ook juridische creativiteit ('een paar gaten in de wet') nodig om het dorp los te maken van de energiebedrijven, die niet wilden meewerken.

In het dorp moest veel worden aangepast. De bewoners hebben zich georganiseerd in een coöperatie. Van de biogasverwarming zijn ze nu eigenaar en afnemer tegelijk, van

Merkel wil voorop lopen

Sinds de Duitse regering heeft besloten de kerncentrales in het land uiterlijk in 2022 stil te leggen, is de zoektocht naar initiatieven voor duurzame energie losgebarsten. Bondskanselier Angela Merkel wil dat Duitsland 'wereldwijd voorloper' wordt, en dat in 2020 minstens 35 procent van de Duitse stroomvoorziening uit duurzame energie zal bestaan, en 14 procent van de warmtevoorziening.

De hoop is vooral op windenergie gevestigd, daarnaast op zonne-energie en biogas. Interessant is de ontwikkeling in de dunbevolkte Oost-

Duitse deelstaat Brandenburg, die vooral bekendstaat om de grote bruinkoolcentrales. Die worden onder andere bekritiseerd om een milieuschadelijke CO₂-uitstoot. Brandenburg wil echter ook voorloper worden in Duitsland op het gebied van duurzame energieën. Juist de laatste tijd blijken protesten onder de bevolking daarover toe te nemen. De bouw van windmolens, zonnepanelen en gasinstallaties stuit op weerstand, zo blijkt uit een overheidsrapport. De komende jaren zal 1,8 procent van Brandenburg met windmolenparken bebouwd worden.

het prijzige nieuwe stroomnet zijn ze eigenaar. Voor de windenergie hebben ze voor tien jaar een vaste prijs afgesproken met Energiequelle, die nu hun enige leverancier is.

De hoop is dat alle investeringen zich uiteindelijk zullen terugbetalen. 'Het geld dat eerst naar Poetin of Oliejeiks stroomde,' zegt Frohwitter, 'wordt nu hier geïnvesteerd'. Zo heeft Energiequelle aan de rand van het dorpje een nieuw fabriekje gebouwd, waar nu ongeveer twintig dorpelingen meebouwen aan zonnepanelen. De panelen wor-

'decentralisatie en zelfvoorziening'.

Ook het Brandenburgse dorp, of in ieder geval de burgemeester, hoopt op nationale roem en de daarbij behorende economische bloei. In de dorpsstraat, vlak voor een vervallen ruïne, staat nu een bouwkeet met een glimmend plakkaat erop. Hier, zegt Knappe, moet een luxe informatiecentrum over duurzame energie komen. Hij hoopt daarmee 6.000 bezoekers per jaar naar Feldheim te trekken.

Deze week heeft Knappe voor het eerst zelfs een groep liberale bondsdagleden zover gekregen een bezoek aan Feldheim te brengen. Zijn eigen FDP stond in Duitsland lang bekend als de auto- en kernenergiepartij, en had niets met groene energie. Nu is duurzaamheid in Duitsland ineens het nieuwe politieke toverwoord. De regeringspartij FDP eist bij deze 'groene revolutie' echter een sterkere marktwerking.

Knappe doet met zijn luxe infocentrum zijn best zo liberaal mogelijk te werk te gaan. Een miljoen euro aan sponsorgeld heeft hij al binnen, onder andere van Siemens. Twee miljoen heeft hij nog nodig.

In Feldheim beginnen een aantal inwoners zich al wat zorgen over de bussen met eco-bezoekers te maken. Maar de burgemeester en het energiebedrijf zien het dorp pas aan het begin van de grote omwenteling staan. Frohwitter: 'Het project Feldheim is pas net begonnen.'

Er bleek maar één argument dat de burgers over de streep trok: geld

den elders verkocht: 'Er heerst nu volledige werkgelegenheid, en de leegloop van het dorp is gestopt', zegt Knappe trots.

De eerste resultaten stellen gerust, en het dorp en Energiequelle zien beide redenen zich in de schijnwerpers te tonen. Energiequelle heeft een prima uithangbord voor zichzelf. De toekomst van de energievoorziening, zegt de kleine firma niet zonder eigenbelang, zit 'm in